

ORSZÁG

VILÁG

**GELLER ÖDÖN
RIPORTLAPJA**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

ORSZÁG-VILÁG

(Erdélyi Élet)

Politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti országos riportlap

Főszerkesztő: GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott kiadóhivatali megbizottak:

Hegedüs Béla	București
Gózon Károly	Cluj
Geller Endre	Timișoara
Neuman László	Oradea
Krausz József	Satu Mare
Berkes Andor	Tg.-Mureș
Dietrich Gusztáv	Brașov

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábontként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei-

A sajtótörvény értelmében két mutatószám elfogadása előfizetést jelent.

Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés oldalon 6 lei, — négyzetem.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Ardeal-i szerkesztőség és kiadóhivatal: **ARAD,**
Bul. Reg. Ferdinand 19. Telefon: 15-25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8 — 12-ig, d. u. 4 — 6 ig

Nyomda: Lovrov & Co., Arad, Bul. Regele Ferdinand 5, Tel.: 14-84.

**Ardeal legfrissebb
híreit az 52 éves**

ARAD-I KÖZLÖNY
hasábjairól olvashatja

Fizessen elő az

Arad-i Közlöny-re

Hirdessen az

Arad-i Közlöny-ben

Élet-halál küzdelem a békéért

Az egyes közép-európai tőzsdéken „Van Zeeland hossz-
nak” nevezték el a múlt hét közepén kipattant erőteljes
árfolyamemelkedést. Ez azonban jókora tulzás volt, mert
azok a gazdasági előnyök, amelyet a belga miniszterelnök
washingtoni tárgyalásaitól vár a világ,

**sajnos, egyelőre még nagyon távol vannak a meg-
valósulástól.**

Csak ki kell nyitni az ujságokat, rögtön látja az em-
ber, hogy a demokratikus nagyhatalmaknak, amelyeknek
fáradozásaitól a világ sorsának megjavulását reméljük,
**ma még nap-nap után az európai háboru fenye-
gető rémének elhessengetésén kell nagy izyalmak
közt munkálkodniuk és miközben erejük megfe-
szítésével egy rettentő tüvész lokalizálásán dol-
goznak, igazán nincs idejük a gazdasági béke sta-
bilizálásával törődni.**

Erre csak a megmérgezett politikai légkör kitisztulása
után kerülhet sor. Hogy ez az idő minél előbb elkövet-
kezzék és hogy siker koronázza Van Zeelandnak, Roose-
veltnak és a nagy nyugati demokrata és skandináv orszá-
gok vezető politikusaiknak a világgazdaság megmentésére
irányuló terveit, azért buzgón fohászkodik lelkében min-
den jószándéku ember.

Egyelőre az is megnyugtató és jó reményekkel kell,
hogy eltöltsön mindenkit, hogy azokon a helyeken, ame-
lyek a világgazdaság legnagyobb anyagi és erkölcsi erőit
reprezentálják, Londonban, Párisban, Washingtonban,
Amszterdamban, Brüsszelben, Oslóban, Stockholmban,
Kopenhágában az irányító politikai és pénzügyi körök
**a legkomolyabban el vannak szánva arra, hogy
meg fogják teremteni az alapjait a nemzetközi
gazdasági életnek.**

Ennek érdekében már eddig is sűrűn folytak köztük meg-
beszélések. Ezek után még szorgalmasabban és intenzi-
vebben fognak tanácskozni egymás közt a gazdasági meg-
békülés érdekeit szolgáló valutáris, vámpolitikai és hitel-
kérdésekről és arról, hogy minél nagyobb gonddal előké-
szíthessék az utját egy komoly eredményeket ígérő új
gazdasági konferenciának.

Körülbelül ezekbe foglalhatók össze Van Zeeland
amerikai tárgyalásainak eredményei, ide értve a belga
miniszterelnök megbízottjának, Maurice Prerenek Közép-
urópában folytatott megbeszéléseit is a gazdasági világ-
béke előkészítéséről.

Ezek a pozitívumok. Láthatni belőlük, hogy a diplo-

máciai tanácskozásokon „aprópénzre váltható” és gyorsan realizálható javaslatok nem kerültek fel. Ami egészen természetes. A mai puskaporos levegőben, amikor Spanyolországban

negyedmillió halott hekatombája mutatja azt az áldást, melyet a világnézeti ellentéteknek köszönhetni ebben a robbanásig feszült atmoszférában, nagyobb eredményt nem is lehetett remélni.

Az új világgazdasági konferencia összehívása tehát egyelőre nem időszerű. Várni kell vele jobb időkre.

Arról, hogy az ugynevezett dinamikus nagyhatalmaknak nemzetközi kölcsönt adjanak olyan ígéret ellenében, amely szerint támogatni fogják Rooseveltnak a fegyverkezés korlátozására vonatkozó programját, hallani sem akarnak Washingtonban. Ez a gondolat Schachtnak Maurice Frererrel folytatott tanácskozásai során merültek fel, de Roosevelt is, Rull is határozottan visszautasították.

„Aki kenyérért nyújtja ki a jobbját, az a háta mögé rejtett balban ne dugdosson kéziigránátot”.

Rooseveltnak a nemzetközi valutarögzítési terveit, melyet a londoni City különben is üdözlötinek tartott, a francia frank legutóbbi leértékelése folytán szintén kítólnak. Várni kell, amíg a nemzetközi devizapiacokon valamennyire stabilizálódik a helyzet.

Ahhoz, hogy Amerika és Roosevelt teljes erővel — anyagi eszközökkel is — támogathassa Európát a gazdasági és pénzügyi békét és együttműködést szolgáló célkitűzéseiben, valami rendet kell csinálni az amerikai háborús adósságok dolgában. Ez is benne van azokban a programpontokban, amelyeket Van Zeeland hozott Amerikából magáavl.

A háborús adósságok dolga sokkal nagyobb probléma odakint, mint azt Európában hiszik

és az ottani közvélemény nem tudott beletörődni abba, hogy a korábbi engedmények és a dollárleértékelés révén amugyis redukált tartozásokat az európai adós országok — Finnország kivételével — egyszerűen nemlétezőnek tekintik. Kell tehát csinálni egy komoly adósságrendezést, mert amíg ez nem történik meg, „veszélyes és esztelen volna” Európának új hitelek adni még akkor is, ha ezek a hitelek nem egy ország, hanem az egész világgazdaság boldogulásának céljait szolgálnák. Ez a washingtoni hivatalos álláspont.

Bár a világpolitikai helyzet e pillanatban még tele van rettentő nagy veszélyekkel, a nemzetközi gazdasági viszonyok megjavítására irányuló törekvéseket mégis

bizakodással nézhetjük.

A demokratikus országokból kiindult és a kölcsönös segítségre alapított gazdaságpolitikai akciók és egy más sikerre hivatkozhatunk. A hármas valutaegyezmény például, amelyhez utólag Hollandia és Svájc is csatlakozott,

kitünően bevált. Az oslói kereskedelempolitikai egyezmény, amely a résztvevő országok kereskedelme előtt kölcsönösen kitarja az eddig bezárt kapukat, nagyon jó és biztató példa, amely előbb-utóbb az egész világon követőkre fog találni. Nagy optimizmusra igazán nincs okunk, de ha erre a két dologra gondolunk, mintha látnánk már egy egész halvány kis csikot a sötét felhőktől borított horizonton.

APAGE SATANAS

A politika ne közeledjék a művészethez

Isten mentsen azzal próbálkozní, hogy meghatározzuk, mi a művészet. Van már elég régi meghatározás és minden új irány másként látja az igazi művészetet. Minden meglátásnak és elképzelésnek alapja azonban mindig a művészi szép. A művészetet nem lehet soha teljesen elvaálasztani az élettől, de a művészet kiformalódásánál soha nem lehet szerepe olyan egészen időleges, az időben támadó és az időben elmuló szempontoknak, amelyeket a politika teremt meg. Ha van valami, aminek semmi köze nincsen a politikához, az a művészet és ha van valami, ami a művészet fejlődését gátolhatja, az a politikának érvényesülése a művészi alkotásban.

Természetesen a politikai helyzetnek és a művészfejlődésnek mindig voltak kapcsolatai. Perikles korában fejlődött csodálatosra az athéni művészet, mert Perikles politikája lehetővé tette a művészi elgondolásoknak megvalósítását. A reneszansz idejében a művészet uralkodott az életen, mert a reneszansz egész politikai elgondolása az erőseknek, tehetségeseknek tökéletes szabadsága volt. Az elnyomatások koraiban a művészet fejlődése mindig egyoldalú volt. A szabadság kell a művészetnek és nemcsak a művészi szabadság kell, hanem a nagy emberi szabadság is. Zsarnokok és zsarnokságok idejében lehetnek zseniális művészek, de nem lehet egy nagy, általános művészeti előretörés.

Ezeket előljáróba mondjuk, ahhoz a rövid hirhez adott illusztrációképen, amely szerint Rust porosz közoktatásügyi miniszter javaslatára Göring miniszterelnök azonnali hatállyal felfüggesztette a berlini szépművészeti akadémia alapszabályait és utasította Rust minisztert olyan új alapszabályok kidolgozására, amelyek lehetővé tegyék, hogy

a berlini szépművészeti akadémia tökéletesen megfeleljen a nemzeti szocialista világszemléletnek.

Ugyanez a rövid hiradás egyszerűen bejelenti azt is, hogy intézkedés történt arra vonatkozóan, hogy az akadémia tagjait megrostálják és az akadémiát a nemzeti szocialista elgondolások szerint frissítsék fel.

Ebből a hivatalos jelentésből mindenesetre egy érdekes meglepetés hámozódik ki.

Kiderül, hogy négy esztendővel a harmadik birodalom uralomrajutása után még volt egy olyan testület Berlinben, amely nem alakult át nemzeti szocialistává. Ez mindenesetre a nemzeti szocializmus mellett szól, mert azt bizonyítja, hogy négy esztendeig haboztak, tétováztak és nem mertek hozzányulni politikai szándékokkal ahhoz, aminek semmi köze sincs a politikához, a művészethez és a művészi munkához.

Eddig nem mertek, most már nekivágnak ennek is. És habár unalmasnak látszik, újra el kell ismételni, hogy nem követtek el nagyobb hibát, mint ellenlábasaik és mintaképeik, a moszkvai gondolatnak apostolai.

A bolsevizmus is azzal döböntette meg a világot, hogy pártállás szerint skatulyázta a művészetet és felállította azt a tételt, amely szerint van burzsujművészet.

Mintha azt mondták volna, hogy van burzsuj szép és proletár szép. Körülbelül tudjuk, hogy milyen eredményekre vezetett ez a skatulyázás és most már odáig fejlődtek a szovjetben a dolgok, hogy a szovjetkritika is visszautasította azt a művészetet, amely elsősorban proletár és csak azután művészet. Ugy látszik a barnaművészet szervezői végig akarják csinálni azt, amit a vörös-művészet propagálói már megpróbáltak. Most következik a barnaművészet és azután, hogy a sajtót, az irodalmat sikeresen gleichsáltolták, megcsinálják a faji muzsikát, a faji pikturát és a faji szobrászatot is. Valószínűleg nemcsak úgy, hogy csak árja fajtájú lehet muzsikusként, festőként, szobrászként, hanem német rendszerességgel és német következetességgel végigvezetik az egész gondolatot — a tökéletes abszurdumig. Lesz tehát árja zene, árja festmény és árja szobor.

Mindenesetre kíváncsiak vagyunk azokra a művészalkotásokra, amelyeknek alapja és ideálja az árja tisztavérűség.

Minden lehetséges, még az is lehetséges, hogy ezentul még többet fog elérni a német művészet, még nagyobb fog alkotni és a tisztogatási akció után, amelyet a berlini szépművészeti akadémiában most végeznek, egy új, nagy és szép művészeti korszak kezdődik. El tudjuk képzelni, hogy állami támogatás sokat segíthet azokon a privilegizált német művészekon, akik valóban tudnak, de azt is el tudjuk képzelni, hogy az állami támogatást nem a művészeti tudás, az alkotóképesség, a zseni fogja elnyerni, hanem az, akinek jó összeköttetései vannak a pártban és akinek a pártállása minden kétségen felül áll.

Történt már ilyesmi. Még a harmadik birodalomban is. De ez tulajdonképen csak mellékkérdés. A fő kérdés az, hogy

szabad-e, lehet-e a művészetet, a művészi alkotást, az isteni szikra teremtő munkáját barna, vagy vörös szemüvegen keresztül nézni?

A kérdés tulajdonképen az, hogy mi a fontosabb, az igazi művészet, vagy a barna hitvallás és a kérdés leglényege mégis csak az, hogy vajjon ez az emberi haladás? Az emberi haladást másként képzeltek el azok a német művészek, költők, tudósok, akik a német szellemi nagyság alapjait lerakták és akik munkájukban a német géniuszt dicsőséges magaslatokig emelték.

Erről természetesen nem gondolkoznak azok, akik most új alapszabályokat dolgoznak ki a berlini szépművészeti akadémián. A német géniusz, amely a világpolgár Goethe, a minden emberi kicsinységen felülálló Beethoven-t adta az egész emberiségnek, nagyon mellékes azoknak, akik egy párt, egy világszemlélet, egy jelszó parancsára akarják átformálni a művészi munkát és a művészi alkotást.

A magyar színház problémája

a város magyar közönségének magánügye

(ARAD.) A színház jövő évi bérletéért megindult a harc, amelynek kimenetele bizonytalan, mert a város ideiglenes bizottsága dr. Coțioiu Romul polgármester hazajöveteléig elhalasztotta a döntést.

Mi a magunk részéről helytelenítjük a színház bérletének az eddigi szokásos formában való odaitélését.

Nem helyeselhetjük, hogy magyar kulturintézmény ügyében ne a város magyar közönségé legyen a döntő szó.

Elvégre a magyar közönség a legilletékesebb annak megállapítására, hogy kit tart legmegfelelőbbnek a magyar színházi idény botrány nélküli levezetésére.

A magyarság ügye a magyar színház, tehát az ildomoság és politikai okosság is azt diktálja, hogy a város magyar társadalma határozza meg, ki legyen az elkövetkező színiszezonban a magyar szintársulat igazgatója.

A színházbérlet kérdésének ez a megoldása, amely a város magyar társadalmának egyenes kívánsága, nem új dolog. Volt már rá precedens, hogy Arad magyarsága döntött a magyar színigazgató személyét illetően. Csak emlékezzünk vissza arra az időre, amikor dr. Radu Cornel volt a város polgármestere. Ez a nobilesan gondolko-

dó, a város magyar társadalmának [kulturális érdekeit méltányoló polgármester a színház kérdésében arra az egyedül helyes álláspontra helyezkedett, hogy

a magyar színház igazgatóját a város magyarsága jelölje meg,

illetve a színigazgató személyét a magyarságot a tanácsban képviselő magyar tanácsstagok válasszák meg. Ezt az álláspontot méltányolták és magukévá tették az akkori tanács többségi tagjai és így történt, hogy a magyar tanácsstagok választása dr. Janovics Jenő akkori színigazgatóra esett, akit a város magyar társadalmá egyenesen meghívott a magyar színház élére.

Sajnos, mindössze ez egyszer történt, hogy a magyar színház kérdésében kizárólag az érdekelt faktor: a város magyarsága döntött a városházára küldött képviselői útján. Azóta a magyar színházi szezon személyi kérdésében mindig a magyarság megkérdezése nélkül történt a döntés, vagy legjobb esetben megkérdezték a magyarság képviselőinek véleményét, de azt nem akceptálták.

Most megint itt az alkalom, hogy a város magyarsága maga határozhassa meg, ki legyen a magyar színházi szezonban a színház bérlője. Mi meg vagyunk győződve róla, hogy dr. Coțioiu Romul polgármester ebben az irányban fogja latbavetni tekintélyét és befolyását.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Az adóalanyok táborában igen nagy az elkéseredés. Tényleg volt-e értelme annak, hogy valakit a látszat alapján adóztassanak meg?

Egyszer járvány idején Bécsbe érkezett Kohn és egy hotelben szállt meg. Korán reggel kopogtak az ajtaján.

— Wer ist das?

— Die Epidemiekommission.

Kohn bebocsátotta őket és csodálkozva kérdezte:

— Was wollen Sie?

— Sie müssen mit uns kommen. Sie sind epidemieverdächtig.

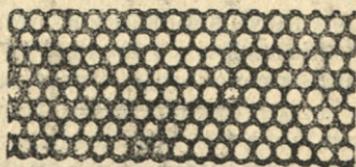
— Wieso denn?

— Sie waren in der Nacht achtmal draussen.

— Ja so, — nevet Kohn — das stimmt, ich war wirklich achtmal draussen, aber siebenmal war es besetzt.

„Perforál” Kiss

Strada
Mureșanu
No. 3

Malom- és
cséplő-
sziták a
legolcsóbb
árban

Levél egy síró kislányról

A gimnázium ngáreleji csöndjét verte fel kétségbeesett sirásod. Az este már szeliden bontogatta puha pihenésre induló vágyat, lázas akarást, az élettél való első birkózást sírógató, megszáno homlokodat hűsítő, anyds értelmü érzékcspkéjét. A nagy életerménnyel teli iskolaudvarán járadian és ernyedten pihegtek az izmos platdnlombok, amik veletek együtt — hozzád hasonló más száz induló gyerekekkel — ébredtek ezen a forró, arató szépségü reggelen, mikor kint a nagy rónán, aranyló kalászok a beteljesedett élet első harmatcseppjével csillogtak fel a még fel sem jött nap világosságot ígérő derengésében... Körán keltetek ezen a napon, vagy talán nem is aludtatok! Érzésben, élettisztaságban végtelen gyereklelketek már hónapok óta készült erre a reggelre, amikor majd találkozni fogtok az emberi teremő erő: a tudás apostoiával... amikor majd először állatok meg a katedra előtt remegő szavaitokban a hittel: hogy akarjuk mindazt a lelki szépséget, a mely tengerek felett, atomok bensejében világít és az ember arcán árad szavakban alig érzékeltethető ezerszépségü vágygyá — ó, élet!...

Egész nap figyeltelek benneteket. Reggel félhétkor kezdtétek és negyed hétkor este, mikor már alig volt munkában emberi kar, ölte meg a te sirásod az aranyló kalászoktól sutyos nap illatát benned.

Sok sirást hallottam az életemben. Magam is sirtam már. Azt hittem, ismerek minden sirást. Hiszen olyan kor embere vagyok, melyben jó ismerős a könny. De a te sirásod, kislány, nem hagy nyugtot. Láttam az udvaron boldog elmélyülésedet, meghatottságaidat, mikor apró percekre kijöltetek a napfényes udvarra. Láttam komolyságodat, ahogy beálltd a sorba, hogy újra meg újra elindulj... Mindez azt mutatta, hogy tudod a legnagyobbat, ami az idejövetelhez kellett: a lelked nagy befogadásokra kész... ezen a felvételi vizsgán!... A sors úgy akarta, hogy lássam bizonyítványodat is, mellyel idejöttél. Tiszta kitűnő vagy benne. Az ország egyik közoktatásügyi szerve egész erkölcsi súlyával állította ki rólad, hogy kitűnő vagy mindenből! Mindenből!.. És valóban: — nézem az írásod — csodálatosan tiszta, apróiekosan finom, gondos, figyelmes, egész odaadás ihletett bensőségeivel papírra vetett sorok... Ez a fegyelmezettség lelki erőre, képességekre mutat, a gondosság és tisztaság és a vonalak szépsége a kedély emelkedettségét jelzi... És te még sem jutottál át a felvételin!!

A te bizonyítványod mellett azt állítani, hogy készületlenül jöttél ide és méltatlanul — bár aki tanulni akar, az mind méltó a tanulásra — egy komoly közoktatásügyi szervevel szembeni nagy igazságtalanság lenne. Hogy csak a legjobbakat válogatták ki — ez semmiféle szempontból el nem fogadható, mert a tanulásból senkit sem lenne szabad kizárni! És ha már a jelentkezők sokaságát — tmi viszont az ország polgárságának magasszintuonatu életszemléletét jelenti, sajnos, jelenleg az oktatási rendszer kereteinek túlhaladottságát is — középisko-

lai oktatónk nem bírja a válogatást, ne végezze buktatással, „selejtezéssel”, megbélyegzéssel, amihez egyébként semmi néven nevezendő joga sincs, hanem csak oktatási magasabbrendűségének, a magasabbrendűség nevelő értékének erkölcsi megfélemlíthetlenségével végezze azt!... Amikor is a tanuló nem kétségbeesett sirással, egyéb lelki béktelenséggel hagyja el a katedra életgazdagító kövét, hanem azzal a megnyugvással, hogy más út vezet az ő emberi érvényesüléséhez. Viszont a polgárságnak is tudnia kell s gyerekeit is azzal az utmutatással kell a katedráig vezetni, hogy az iskola, a diploma: nem a kenyér. Nem a megkülönböztető több és jobb életjog s hogy az iskolában való „bukás” nem jelenti az élet alacsonyabbrendűségébe való süllyedést. Az iskola, igen, ut bizonyos pályák felé, de nem biztosítéka az életsorsnak. S az iskolázás egyre szélesbbülő általánosságával éppen az életutak jobb felismeréséhez kell eljutni.

Te pedig kislányka a világot se hidd, hogy megbuktál, hogy: „nem tetted le a felvételit”. Nem azzal vigasztallak — s vigasztalni egyáltalán nem próbálkom — hogy reggel héttől este hatig elfáradhattál, hiszen a szervezetek ellenállása igen különböző s független az egyéni elhatározástól, még a tanár uraknál is, akik 12 órai szakadatlan és megfeszített idegmunkát végeztek. Sem tzzal, hogy te pont azt az egy kérdést nem tudtad esetleg, melynek feladása az egész napi vizsgáztatás rendszerében lehet logikus, de neked, ki soron voltál, sok esetlegességgel, szerencse nélkül adódott fel. Mondom, nem az a szándékom, hogy az ilyen viszonyoknál, az ilyen pillanatokra való kiállásnál felmerülő lelki állapotok elemzésével talán céltévesztően figyelmeltessék arra, hogy a tudás csak egyik s nem mindig a legfontosabb dolog, hanem a vizsgázó lelki állományában, de mindenesetre megjegyzem azt, hogy a felvételi vizsgának soha sem szabadna „buktatással”, elriasztással végződni, mert az a biztatás nem is annyira terád vonatkozik kislányka, aki kitűnő bizonyítvánnyal jöttél ide — mint inkább nevelő értékű tanácsadással a szülőknak, akik — s közülük még a szerencsések is — megrendülten hallgatták a te magadramaradásod, a te büntelen magadramaradásod kétségbeesett vigasztalatatlanságát... az üres, homályos, már árnyékkal telt iskolafolyosón!... S ebben neked tökéletesen igazad van. Hozzá teszem még, hogy a te sirásod volt az egyetlen vigasztaló ebben az egész gyermekdrámában.

— Tekintve, hogy a színigazgatók koncesszió-háboruszkodása már folyik — miféle szerepe lehet ezeketán a Magyar Pártnak?

Kohn a kávéházban odahívja az ujságos gyereket és megkérdi tőle, tud-e angolul?

— Nem tudok — feleli az ujságos gyerek.

— Akkor küldje ide a pincért.

Jön a pincér és Kohn kérdésére közli, hogy ő sem tud angolul.

— Akkor küldje ide a főpincért.

A főpincér sem tud angolul és Kohn magához kéri a tulajt.

— Én tudok angolul — mondja a tulaj — mit parancsol?

— Legyen szives, menjen oda ahhoz az angol urhoz és mondja meg neki, hogy már öt perc óta ég a kabátja.

Viszik az ardeali urilányokat is cselédnek!

Oradea, a józan és cinikus várost, mely minden szenzációval szemben elfásult már, most különös tömeghisztéria uralja.

Lányok, jó házból való polgárlányok Londonba készülődnek.

Ez még nem volna különös.

Az utazás célja a meglepő.

Ezek az urilányok cselédnek mennek Londonba.

Egy állítólagos angliai cég nagy buzgósággal verbuvál cselédeket az ardeali lányok sorából.

Természetesen csak urilányokat tudnak használni.

Hiszen a nyelvtudás (angol, német) elengedhetetlen.

Nyelveket pedig kizárólag csak polgárlányok tudnak.

Azok közül is a tehetősebbek.

Leszegényedett urilányok, vagy azok, akiket a kalandvágy, vagy tétlenség kinos, lázas izgalommal készülődnek Londonba.

A lányos polgári házakban a legnagyobb fejtelenség uralkodik.

A szülők nem tudják, hogy lányaik milyen terveket forgatnak a fejükben.

A lányok pedig készülődnek a nagy utra.

Ki szülői beleegyezéssel, ki anélkül.

A tömeghisztéria kifejlődéséhez erősen hozzájárult a helyi sajtó csatározása a kérdésről.

A lapok közölték hirdetés formájában az ügynökség csábító feltételeit.

Mire az egyik konzervatív organum publicistája, **„Lányok ne menjetek”** című cikkében dörgedelmes hangon lebeszéli Ardeal lányait, hogy kivándoroljanak cselédnek.

„Mig van egy falás kenyér az asztalfiában, amig ketté törtök egy darab szárazkenyeret, maradjatok, hogyha kell, akkor éhezve és nyomorogva is maradjatok, mert szükség van itt bővérű és szerelmesszívű magyar asszonyokra”.

Igy ír a kitűnő közíró.

Mire a konkurrens lapvállalat kitűnő fiatal riportere **„Mnjetek lányok”** című cikkében hősies rohammal lehengetri idős kollégáját és lelkesen buzdítja a lányokat a londoni utra.

„Menjetez lányok, ha nem tudtok elhelyezkedni ebben a társadalomban, itt Transilvániában. akkor siessetez az első vonattal Angliába. Mert mindegy, hogy hol és kinek vagytez a cselédeiz!

**Csak fizessenek! Csak kapjatok munkát! Munkát,
amely életet ad!"**

Oradeai kollégánk sok felkiáltójellel és nagy lelkese-
déssel biztatja a lányokat, hogy menjenek! Menjenek!

A lányok, akiknek a helyzete csakugyan nagyon szo-
moru, csak biztatásra várnak.

És aztán elindulnak.

Mi nem kételkedünk a toborzó ügynökség tiszta szán-
dékában, de a kezünkbe került prospektusban rengeteg
adat szerepel, amely nemcsak a csábító paradicsomi hely-
zetet ecseteli, hanem, amely az azonnali készpénzkiadá-
sokról szól.

Mi nem mondjuk, hogy menjetek lányok.

Azt se mondjuk, hogy ne menjetek lányok.

Mi csak azt mondjuk:

Előbb mindenesetre informálódjatok lányok!

Szigeti Magda dr. — az aradi bakterológiai intézet kinevezett orvosa

Lapunk emlékezett meg legelőször egy fiatal aradi urilány sike-
réről. Mint megirtuk, Szigeti Oszkár köztisztviselőként álló cipőkereskedő-
leánya: Magda, kitüntetéssel doktorált a torinói egyetem orvosi fa-
kultásán. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. Szigeti Magda diplomáját most nosztrifikálták a fővárosban.
Hogy mit jelent ma egy külföldön szerzett diploma nosztrifikálása, azt
sokan tudják, de hogy diplomásnak állást kapni mit jelent, az már
szinte álmyszerűnek tűnik fel. Szigeti Magda dr., a jeles képességekről
tanusdgot tett orvosnő kinevezése most érkezett meg Aradra.

Az egészségügyi minisztérium kinevezte az aradi bakterológiai
intézethez.

Dr. Nica igazgató, aki elragadtatással nyilatkozik Szigeti Magda dr.-
rói, elsőrendű munkatársat nyert új munkatársában.

Arad társadalma bizonyára jóleső érzéssel veszi tudomásul a tudás
és akarat diadalát, amelynek nincs szüksége sem protekcióra, sem
harsogó reklámra. Szigeti Magda dr., az orvos győzött. Legyőzte a ma
szokásos rosszindulatot, elfogultságot és mindezt fáradhatatlan szor-
galmával, tudásával és kitartásával. Büszkéik lehetünk az ilyen rend-
kívüli tehetségekre.

Csak a városi jéggyárban vízvezetékli vízből gyártott

m ü j é g

olcsó, higiénikus és kristályos.

**Előfizetések és megrendelések: Uzinele
Municipalul. — Telefon 25.**

Író nő vagy bárónő?

Hatvany Lili Hollywoodba megy!

Essünk tul rajta gyorsan. Elmegy. A hir hiteles, igaz, bár e pillanatban még mély titok és az Ország-Világ közli először a világsajtóban. Hatvany Lili, a kiváló bárónő ítthagyja Európát, a Színház? Életet és elmegy egyszerű, közönséges írónőnek Hollbwoodba, Bus Fekete mellé. Hiszen, Istenem,

akárhonnan is nézzük a dolgot, férjfiak vagyunk, mi kibirjuk, de a Színházi Életnek uj bárónőről kell gondoskodnia. A lap nem maradhat bárónő nélkül, a közönség megszokta a bárónő szellemes kritikáit, heti leveleit, sőt attól félünk, hogy darabokat sem fog többet irni, Budapest nélkülözni fogja őt a színpadokon, pedig Isten látja lelkünket, alkalmunk volt odaát jókat kacagni a „Lánc”-on, mert ugyanis csak később derült ki, hogy mély dráma volt, sirni kellett volna — hát ilyen műveletlenek vagyunk.

Nem olvashatjuk többé Hatvany Lili bárónőt, nem hív meg többé senkit budai palotájába, ahol annyiszor és olyan szívesen elteázgatott, míg vendégei elbóbiskoltak, mikor a gyönyörű bárónő felolvassgatta csacska kis drámáit, amiket unalmában összeirogatott, amik néha felbukkantak a pesti színpadon, hogy elbűkjanak örökre a feledés ködébe.

A sirás fojtogatja torkunkat — a férfiaságnak is vannak határai, mert akármít mondanak is az irigyei,

ha irni nem is tudott, mégis csak elvitathatatlan tény, hogy ő volt a magyar bárónő-író nők között egyike a legtehetségesebbeknek. Hiszen Hollywoodnak is van szeme. Karintht nem hívják, Szomorly maradhat, ahol van. Molnár Ferenc nem kell nekik, Szép Ernőről mit sem tudnak, Hunyady csak éljen ott, ahol eddig élt, de Bus-Fekete az kell nekik, megszerezték a nagy Bust, költséget és fáradságot nem kímélve, de az nem elég nekik, ijesztő étvágyukat nem lehet lecsillapítani, mert ime telhetetlenségükben most kinyujtották csápjaikat a Színházi Élet bárónője felé, hogy menjen ő is Bus mellé.

Szegény, kedves, csinos bárónő nem tudja, mi vár rá Hollywoodban! Nem tudja, hogy Bus már kivitte magával az elmúlt száz esztendő magyar irodalmát, a bárónőt is beleértve és mire megérkezik, ki fog derülni, hogy nem maradt irnivaló, mert Bus mindent elírt már előle.

De lehet, hogy szerencséje lesz a bárónőnek.

Egyre erősebben és erősebben ér a magyaroklakta területekre a pletyka, hogy hiába ment annyira felkészülve az álomvárosba Bus-Fekete, nem vált be, talán irni is kellett volna neki és azt már nem tudott, talán a fülsejével voltak bajok, nem tudni,

de a pletyka tartjamagát, hogy Bus ur már nem is dolgozik a stúdióknak, csak egyelőre még nem akar hazamenni, mert más tervei vannak. Lehet, hogy Hollywood mégis visszaadja Budapestnek Bust, de Hatvany Lili asszonyt akarja érte cserébe.

Ezt pedig mindenáron meg kellene odaát akadályozni. Mert felő, hogy állandósítják ezt a rendszert, félő, hogy akkor a bárónővel is megtörténhetik ugyanaz az eset. Félő, hogy rövid idő múlva őt is visszaküldik és mást kérnek érte cserébe. És mi, utódállambeli magyarok, akik igazán értékelnünk tudjuk bárónői képességeit, ezt nem szeretnénk. Ha már elveszítjük őt Magyarországra és az utódállamok magyarsága, ha már az első fájdalmas rohamokon túlestünk, akkor nem akarjuk újra feltépni a vérző sebeket.

Akkor már maradjon is ott a bárónő, ahol van.

Akkor már ne menjen vissza Budapestre, hogy kezdjük a drukkolást mindannyian alólról. Mi hű olvasói voltunk eddig, de ha több bárói cikket nem olvashatunk, majd beletörődünk, majd olvasunk mást. Elmegy, elmegy. De — hollywoodi filmcézár urak! — ne engedjek őt többé vissza!

Csendet kérünk!

Iancu Traian kvesztor ur szives figyelmébe!

(ARAD). A Bulevardul Ferdinandnak az a része, a melynek közepén a parkirozott sétány huzódik végig, egészen a közelmúltig a polgári csend és békesség hona volt. Az esti órákban, különösen tikkasztóan forró nyári napokon, kinyíltak a két oldalon emelkedő emeletes házak ablakai, amelyek egész éjszaka nyitva voltak és beengedték a füledt levegőjü lakásokba a sétány virágjainak illatát és a fák frissítő ózonját. A lakók éjszakai nyugodalmát semmi sem zavarta.

Ez a boldog, idillikus helyzet azonban nemrégiben megszűnt. Néhány hete, hogy a Bulevardul Regele Ferdinand 20. szám alatt, ahol valamikor egy gépkereskedés működött, kocsmma nyílt. Ez még nem lenne baj. Más hol is vannak kocszmák, más hol is szórakoznak a szórakozni szerető emberek és senkinek eszébe nem jut, hogy ez ellen kifogást emeljen. De ami a Bul. Regele Ferdinand 20. szám alatt nemrég megnyílt kocsmában éjszákánként lezajlik, az ellen velünk együtt az egész környék tiltakozik. Sziu-sziu indiánokat megszegyenítő üvöltés és néger jazzzenét felülmuló hangos zene veri fel az éjszaka csendjét és zavarja a polgárok békés nyugalmát. Ugy tudjuk, hogy létezik egy csendrendelet, amely még arra is kiterjed, hogy a magánlakásokban este meddig szabad zenélni és hangszórával hallgatni a rádiót.

A szóbanforgó kocsmma környékének lakói erre a csendrendeletre hivatkozva ezuton fordulnak az illetékes hatóságokhoz, hogy teremtsen rendet a Bul. Regele Ferdinandon és adja vissza az adófizető polgárok éjszakai nyugalmát.

Zilahy Irén és a könyörtelen ábécé

A magyar színművészet csillagai közül senki sem fordít annyi gondot a ragyogásra, mint az egyik álló csillag:
az aradi származású Gajdzsinszky Zilahy Irén.

Zilahy Irén csillaga úgy ragyog, mintha gondos kezek egyebet sem tennének, csak pucolnák, fényesítenék azt a bizonyos csillagot. Nem is szerepel a magyar sajtóban senki annyit okkal és ok nélkül, mint a művésznő, akinek élete körül minden jelentéktelen mozzanatról is beszámol a sajtó munkása.

Megtudjuk ezekből a hírekből, — bennünket aradiakat különösen érdekel, — hogy mikor és hány film készül Párisban a nagy magyar művésznővel, megtudjuk azt is, mikor tiszteli meg egyik-másik vidéki város személyes jelenlétével, hol szándékozik nyaralni, avagy miért nem vehet pihenőt bokros elfoglaltságai közben, egyszóval

Zilahy Irént a legteljesebb mértékben kiszolgálja a magyar sajtó.

Ilyen körülmények között azt hiheti az ember, hogy Zilahy Irén és a pesti sajtó között ideálisan kellemes, jó viszony van. De hát nem egészen így áll az ügy. Legutóbb például, mikor a pesti újságírók műsoros estét rendeztek az Angol-parkban, felkérték a szereplésre Zilahy Irént is. A művésznő immel-ámmal vállalkozott a jótékony célú fellépésre, de különböző kikötései voltak. Így többek között azt óhajtotta a szende szubrett-primadonna, hogy a plakátokon és a lapokban egyaránt

legelső helyen és legvastagabb betűkből szedve szerepeljen a neve.

Pesti kollégáink elképedve hallgatták ezt a feltételt, mert hiszen az újságíróesten a Pesten tartózkodó összes sztárok résztvettek, tehát nem lehetett különbséget tenni a nevek felsorolásában, hanem ragaszkodni kellett az alfabetikus sorrendhez.

Zilahy Irén tehát a magyar ábécé udvariatságát következtében igenis a sor végére került volna.

Egyes rosszmájú újságírók ajánlották ugyan, hogy ne ragaszkodjon a Zilahy névhez, hanem használja régi nevét, a Gajdzsinszky-t és akkor sokkal előbb lehet a plakáton, de ezt a prozociót senki sem merte személyesen közvetíteni a művésznőhöz.

Igy aztán Zilahy Irén nem is lépett fel az újságírók estjén,

amit a közönség méla belenyugvással vett tudomásul. Egyetlen lázongó csoporttal sem találkoztak pesti kollégáink, mely vérbeborult szemmel követelte volna Zilahy Irén felléptét, sőt meg kell állapítani, hogy az est sikere

teljes és maradéktalan volt az isteni Irénke nélkül is.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a sajtó alázatos munkásai nem fogják hasonlóan viszonzni Zilahy Irénke udvariasságát s továbbra is értesítést küldenek a nagy világon szerteélő Zilahy-rajongók tömegeihez, amelyben beszámolnak majd a csodálatos képességű művésznő életének minden mozzanatáról, az aradiak büszkeségéről, mert a sajtó munkásai tudják a kötelességüket és tudják, hogy igazán jó lapot nem lehet csinálni, ha abban legalább egyszer nem szerepel Zilahy Irén.

Mert legalább a lapokban szerepeljen, ha már a színpadon nem jut számára szerep és a külföldön készült rengeteg filmje közül, nyilván vasuti szerencsétlenség következtében, alighogy egy érkezett hozzánk.

Igy is lehet...

(ARAD.) Nem hiszük, hogy volna Aradon még egy olyan boldog apa, mint Lovrov Ferenc, az ismert és becsült nyomdatulajdonos. Az apai boldogságot férjes lednya, Both Dánielné — Lovrov Belluska szerezte meg számdra egyelőre azzal, hogy a cluji egyetem jogtudományi fakultásán nemrég sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát és most a doktorátus megszerzésére készül. Büszke is lehet Lovrov az ügyvédi diplomával rendelkező lednydra, mert igen kis számban van ügyvédnő az országban.

Lovrov Belluska az aradi Ghiba Birta leánygimnáziumban érettségizett és azután beiratkozott a cluji tudományegyetem jogi fakultására. Mint kezdő jogszakisasszony megismerkedett Both Dániellel, a timișoarai felső ipari szakiskola tanárával, aki négy évvel ezelőtt feleségül vette Lovrov Belluskát. Az ismerősök, barátok és rokonok azt hitték, hogy a fiatalasszony bucsút mond a jogtudománynak és kizárólag a családi tűzhely ápolásának szenteli minden idejét. Nem így történt. Both Dánielné kifogástalan ambícióval vezette a háztartást, mindenent önmaga végzett otthonában. A háztartási munka mellett azonban nem hanyagolta el kedvelt szakmáját: a jogot sem és szorgalmasan tanult tovább. Egymásután tette le a szigorlatokat, míg a közelmúltban letette az ügyvédi vizsgát és most az ügyvédi diplomához meg akarja szerezni a doktorátust is.

A fiatalasszony tudományszomja, ernyedetlen szorgalma és kitarású lelkesítően hatott a férjére, aki pontosan és felettesei legnyugyobb megelégedésére és elismerésére végezte tandri kötelességét a timișoarai felső ipari szakiskolában, szabadidejében pedig a timișoarai politechnikum előadását hallgatta, hogy megszerezze a mérnöki oklevelet

Az ügyvéd-feleség és a mérnökségre készülő tanár-férj nem ismernek más szórakozást, mint a tanulást, a továbbképzést, a tudományban való előrehaladást. Örömeiket lelik a tanulásban, egymást serkentik, buzdíják és lelkesítik és együtt örvendnek a másik sikerének.

Büszke is lehet Lovrov Ferenc a leányára és vejére, akik példaképei a szorgalomnak és a tehetséggel párosult vasakaratsnak.

Mindenki elfordult

Inke Rezsőtől. — A közönség nem támogatja, a társulat jobb tagjai elszereződtek és legutóbb már elvesztette eddigi pártfogói kezét is az összeférhetetlen színgazgató

(ARAD.) Multkoriban egy társaság tagjai azzal szórakoztak, hogy találós kérdéseket adtak fel egymásnak. Az elmés válaszok kergetőztek, csak egy kérdést nem tudtak megfejteni.

„Milyen művészi mult, milyen adottságok alapján került Inke Rezső a színgazgatás kormányruhá mellé?”

S milyen erkölcsi erő támogatta, milyen anyagi segítség fűtötte? Ki biztatta, buzdította?

Ez a talány azóta rejtélyé szélesedett. Titokzatos mosolyok és sokalmondó kézlegyintések burkolják még sűrűbb homályba az ügyet. Csak egy világos, hogy Inke Rezső levizsgázott. De nem utasították osztályisméltásra, hanem a mélyen tisztelt tanári kar, a közönség ítélete már magaviselete miatt eltanácsolja a színházvezetés magas iskolájából Előmeneteléről ne is beszéljünk.

A közönség, amely hiába tiltakozik az ellen, hogy megkérdéze nélkül döntsenek őt érintő kérdésekről, ezuttal is csak az adott helyzettel alkudhatot meg. Az avatatlan egyébként is csupán arról értesült, hogy a város vezetősége Kozma Hugót, ezt a csendes színészembert emelte ki a színészi sorból és avatta igazgatóvá. Csak a bennfentesek tudták, hogy Kozma Hugó mindössze nevét, álmodozását, hisztérikenyit adta a vállalkozáshoz, cserébe pedig egy kis fizetésjavítást kapott. S a mozgató erő, a szervező tehetség, a művészi célirányosság, a megfélebbezhetetlen izlés pedig egy személyben Inke Rezső.

De ne térjünk mellékutakra. Ne tegyünk összehasonlításokat, hogy Arad magas művészi igényű város, amely joggal panaszolhatja színvonalala aláértékelését, ha Inke Rezsőtől kell elvárnia színi művelődésének biztosítását. Csak csendesen megjegyezzük, hogy Arad bármily szegény, elgyötört, elkedvetlenedett helyé minősült, Inke Rezsőt mégsem lett volna szabad művészeti fokmérőül alkalmazni.

Igaz, lehetett volna Inke Rezső elsikkadt, mellőzött tehetség. De akik ismerték, csak azt méltányolhatták benne, hogy nála erélyesebben dolgozó biztosító akvizitőr aligha talpalt a városban, szorgalma példátlan, talán csak Huszár Károlyék tettek túl rajta. Ez a tehetség azonban legfeljebb a bérletszerzésben hasznosítható erény s vajmi kevés köze van egy színház egységes, művészi vonalvezetéséhez, a közönség minden igényére gondoló műsor összeállításához, a darabok hangulatával összhangban lévő előadásokhoz. Így azután nem lehet csodálni, hogy a szintársulat többnyire Bikapanzióval és Malacbandával kereste kenyérét. Ez volt a legbiztosabb siker.

A színház ügyéről túl sok a mondanivalónk s elmerülve a részletekbe, unos-untalan elvettjük e cikk tulajdonképeni lényegét. Az elmaradhatatlan botrány ismertetését, amely Kozma Hugó névleges és In-

ke Rezső tényleges igazgató urak között, mint a színiévad elmaradhatatlan vég-jelenete, ezuttal is betekintést követel a színpalák mögé.

Kezdjük ott, hogy a színpalák mögött egyelőre csak Inke Rezső látszik, aki tavaly *Forgyács* Sándort csipte fel és az ő művészi becsületét használta a maga neve helyett. Mint tudjuk, tavaly Inke mesterkedését meghiusította *Zabb* Pista bátyánk sorsdöntő szavazata. Inke azonban nem csüggedt és az eltelt esztendő újabb összeköttetések felkutatására használta.

Igy lett azután az utolsó pillanatban, mondhatnók a kávéházi asztal mellől előráncigált Kozma Hugó képében esélyes pályázó. A színen tehát most már megjelenik Kozma Hugó. Milyen kapcsolat fűzi Kozmát Inkéhez? Semmilyen. Kozma még réges-régen, talán másfél évtizede, Inke portyázó társulatának volt a tagja, abban az időben, amikor *Isac* Emil színészeti vezérfelügyelő egy alkalommal a színészek panaszaire kiszállt Inke társulatához és csak Kozma mentette meg az igazgató ur működési engedélyét. Egyébként talán az utolsó pillanatig Inke nem tudta, hogy éppen Kozma lesz az a balga halandó, akit névlegesen igazgatóul pajzsként hurcol maga előtt és Kozma sem gondolta, hogy békés napjait az idén színigazgatás csatazaja veri fel.

A megegyezés nem okozott különösebb gondot egyiküknek sem. Annyira nem volt fontos az egész, hogy a megállapodást nem közjegyző előtt kötötték, illetékezésre sem méltatták. Kozma elégedett volt, hogy színészi javadalmazásához viszonyítva háromezer leies fizetés-többlettel Aradváros havi 7000 leiel illetett színigazgatója volt s Inke szentül hitte, hogy a szerényke Kozma ugysem okoz galibát. Mi tudjuk, hogy a tél folyamán Kozma egyszer már csaknem sarkára állt és ha ez megtörténik, Inke mester nagyon csalódott volna Kozma gyengeségében. Kozma azonban félt, mert tudta, hogy ha egyedül marad és belebukik vállalkozásába, a balesetet mindenki Inke hiányának tulajdonította volna.

Igy az idény végéig kötött megállapodást sérelem nem érte. Kozmának alkalmazottja volt Inke, havi 3500-ért, de az igazgató urat az alkalmazott fizette s így előállott az a furcsa helyzet, hogy mindketten egymásnak kölcsönösen igazgatói és alkalmazottai is voltak. De persze ez csak jogi csodabogár, hiszen Inkén kívül a jövedelmekhez senki sem nyulhatott és a megállapodás egyéb céll nem szolgált, mint azt, hogy akik kíváncsiak lennének Inke Rezső jövedelmére, azok csak a megállapodásban szereplő összegekről tudjanak. Ugy véljük, nem kell bővebben feszegetni, miért volt erre szükség. Ehhez azonban nekünk semmi közünk. Mindenki ugy ügyeskedik, ahogy engedik.

Legadhatatlan, hogy a színházi évad anyagilag bevált, a film-színházak köztudott elnéptelencdése föllendítette a színház látogatottságát. Olyan néprétegeket csábított ismét a színház, amelyek azelőtt csakis a filmmel elégitették ki szórakozási igényeiket. S az igazgatóság jónak látta, hogy ehhez az átlag-közönséghez, alpári izléshez igazodjék. Külön cikk keretébe tartoznék annak tárgyalása, hogy helyes volt-e ez? S amikor a színiüdény indokolatlanul tulkorán befejeződött s az ígértnél szintén kurtábbra fogott nyári évad is végetért, titokban örvendeztünk, hogy a dinnyeéréssel egyidejűleg nem kívánkozik a nyilvánosság elé a színházvezetés szennyese is. Örvendeztünk, hogy a színész a levonásokkal agyonnyomorított kis fizetését megkap-

ta, bérletek rendben, hatóságok rendben. Mi már ezzel a kevéssel is beértük. Már azt is erénynek tekintettük, ha az igazgató fizet.

De a szabályosan bejelentett évadzárás után kellemetlen közjáték üzte el a színház tájékaról a bárányfelhős, nyájas hangulatot. A színészek jutalomjátéka az igazgatók visszatetsző vizsgályát robbantotta ki. Oda leti az öröm. Kiderült, hogy Kozma mégsem gyámoltalan fiúcska és ezt Inke csodálta a legjobban. Inke ugyanis teljhatalmánál fogva ötvenszázalékos részesedés ellenében osztogatta a színészek jutalomjátékára a színház helyiségét. A divó rendszer szerint erre nem is kellett Kozma előzetes engedélyét kikéerni, Kozma viszont ugyancsak a divó rendszer szerint közölte, hogy amennyiben Inke jövedelmet facsar a színészek jutalomjátékából, ne feledkezzék meg róla sem, elvégre az előadások az ő működési engedélye alapján történnek s a megállapodás ilyen formán nemcsak a folyamatos színiévadra vonatkozhat, hanem minden olyan előadásra, amiből az igazgatóságnak a rendelkezésére álló bérleti idő alatt jövedelme származik. Ez a fejtegetés annál valószínűbb, hiszen a színészek, különleges engedély hiányában, csakis Kozma engedélyével működhetnek. Különös lenne tehát, ha éppen őt semmíznék ki.

Inke azonban másként okoskodott. A megállapodást az idény befejezésére való hivatkozással érvénytelennek minősítette, mire Kozma otthonhagyta a nyulálarcát, ügyvédhez ment és a törvényszéki végrehajtó hivatal utján hivatalosan tudatta Inke Rezsóvel, hogy megvonja tőle képviseleti jogát, ezt bejelentette a hatóságoknak is. Kétségtelen, hogy Inke ellenérve szintén elfogadható, de jogsegélyben nem részesülhet. *„Én voltam a szintársulat szervezője, az anyagi forrás megteremtője, a vállalat vezetője, engem az igazgatóságból nem távolíthat el az, aki az én alkalmazottam”*. De bárhogyan is, Kozma a tényleges igazgató, az iratok az ő nevére szólnak és a ravaszul kiagyalt megállapodásnak éppen Inke esett áldozatául. Még szerencse, hogy Kozma hajlott a jó szóra, méltányolta színész-társai nehéz helyzetét és mérsékelte igényeit, úgyhogy a jutalomjátékok nem maradtak el. Inke azonban a bíróságtól igazgatói jogkörét nem kapta vissza, azaz Kozma az ugynevezett „notificare”-t nem hatálytalanította.

Tudja Isten, a mi izlésünkkel nem egyezik az sem, hogy a színész jutalomjátékából ötven százalékot az igazgató fölöz le. Elvégre ezzel az előadással a közönség csakis az ünnepelt színészt és színésznőt akarja jutalmazni. De a színészek a hajlékony és gyenge akaratu lények s ezt a tisztas jövedelmet a mélyen tisztelt igazgatóságnak hához szállítják. Csak Gábor Mara volt okos, ő egyedül. Közvetlenül a hatóságoktól kért és kapott engedélyt jutalomjátékára.

Persze nagy kérdés, mit hoz a jövő idény? Inke és Kozma külön-külön pályáznak és forgó színpad építésével kecsgettik a várost. Szép szándék ez, most nagyon hiányolta már a közönség a forgó színpadot, amely az előadások gyors pergését nagyon elősegítené. De a forgó színpad nem minden, legfeljebb műszaki előny. S a hatóságok nem az ilyen kedvezmény felkínálásán keresztül mérik az igazgató-jelöltek esélyeit. Különben úgy tudjuk, hogy Inke éppen azoknak a személyiségnek kegyét vesztette el, akik annak idején jótékonyan pártfogolták. S hogy ez megtörtént, köszönje ezt is magaviseletének, amiért — ismételjük — a mélyen tisztelt tanári kar, azaz a közönség a színigazgató magas iskolájából való sürgős eltanácsolásra itéli Inke mestert.

A Berliener Illustrierte Zeitung összetéveszti a csikósokat a betyárokkal

Megszoktuk már, hogy külföldi, különösen a német lapok tárcáiról úgy állítják be regényeikben, novelláikban Magyarországot, mint a gullaschok, fokoschok és tschikósok országát.

Most újabb fantasztikusan buta regénnyel találkozunk a kétmillió példányban megjelenő előkelő Berliner Illustrierte Zeitung hasábjain. A folytatásos regény címe: „Der Mann im Hut”. Alcime: Roman eines Puszta-Sommers. Irta: Alexander Lernet-Holenia. Lássuk csak mi van a „Puszta-Sommers”-ban?

Adva van egy Nikolaus Tóth nevű ember, aki magyar papától és német mamától származik. Az apja elküldi fiát Magyarországra. A fiu találkozik egy magyar nővel, Jeljenával (a leggyakoribb magyar név a Jeljena!!!), aki játékkaszinókba viszi, ahol a fiu elveszíti a pénzét.

Egy magyar ur, akinek Clarville (!) a neve, nyeri el a pénzét, sőt adósságot is csinál Nikolaus Tóth Clarville-nél, aki a pénz helyett azt kéri, hogy kísérje el Tokajba. A fiu itt megment egy lányt egy fiu karmaiból, aki a betyárok, a csikósok egyenruhájában támadja meg a lányt. (In die Tracht eines Betyären, eines Pferdehirten).

Nem folytatójuk a különböző regény ismertetését, csak annyit jegyzünk meg, hogy a zengzetes magyar Clarville névre hallgató

Clarville ur Attila sírját keresi Tokajban és ebből a célból, régi magyar szokás szerint, széles karimájú kalapot hord, amely egész arcát eltakarja. Roppant rejtélyes ember, aki egészen biztosan megtalálja majd a betyárok között Attila sírját.

Még csak annyit, hogy egyszer már szeretnénk egy külföldi lapban olyan magyar tárgyú regényt olvasni, a hol élő husból való magyar emberekről és nem „tschikós-betyárenekről” írnak.

Bizony. kedves Berliner Illustrierte Zeitung!..

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D,

Str. Meşianu 1. — Tel. 97.

Magyar elterjedtségénél
lova a legeredményesebb hírcélesi orgánum.

ŐRÜLT SZERELEM

(CLUJ.) Ha nem hivatalos akták bizonyítanak, hogy megtörtént eseményről van szó, azt hinnék, hogy rosszhiszemű és a közönség erkölcstelenségek iránt fogékony rétegének kiszolgálására vállalkozó agyvelő találta ki a históriát. De pontos bírósági akták tanuskodnak róla, kezesetek, amelyeket egy közismert cluji ügyvéd nyújtott be, bírói végzések és jogerős válóperi ítéletek.

A történet úgy kezdődött, hogy egy itteni kereskedő néhány évvel ezelőtt Sovátán nyaralt a feleségével, ahol véletlenül megismerkedtek egy diplomás uralral. Az ismeretség folytatódott Clujon is, a jómegjelenésű fiatal diplomás ugyszólván mindennapos vendég lett a kereskedő házában. Évekig tartott ez a barátság. A rosszhiszemű ismerősök már-már a szabályos háromszögre gondoltak, amikor a diplomás minden bejelentés nélkül elmaradt a kereskedő házatól. Rövidesen kiderült az is, hogy

a fiatalembert egy külföldi zárt intézetbe vitték, mert az idegbetegség tünetei olyan mértékben hatalmasodtak el rajta, hogy orvosai ezt a megoldást elengedhetetlenül szükségesnek tartották.

A kereskedő és a felesége a jó barát tragédiáját érthető lehangoltsággal vette tudomásul. Nem tudták elképzelni, mi okozhatta a jómegjelenésű fiatalembert idegössze-roppanását. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Csakhamar megoldódott ez a rejtély is.

A házaspár lakásán megjelent a diplomás ur idős édesanyja és a legszokatlanabb szinpadí szituációkat megszégyenítően, izgalmas jelenet kapcsán elmondotta, hogy

fia azért került zárt intézetbe, mert évek óta halálosan és reménytelenül szerelmes az asszonyba.

Könnyezve kérte a férjet, váljon el feleségétől és egyezzen bele abba, hogy a szerencsétlen fiú feleségül vehesse az asszonyt, mert csak ez a módja annak, hogy visszatérhessen a társadalomba. A gazdgg kereskedő természetesen hallani sem akart erről s néhány megnyugtató szóval, dolgavégezetlenül engedte utjára az anyát.

Telt-múlt az idő. A kereskedő anyagi viszonyai egy napon érezhetően zilálttá váltak, majd elkövetkezett a teljes összeomlás is. Rövid idővel a kereskedő anyagi összeomlása után ismét jelentkezett a mérnök anyja. Ha lehet, még drámaibb módon vázolta fiának szenvedéseit és

könyörögve kérte a férjet, teljesítse kérését,

hiszen — mondotta — a házasságban a szerelem ugyanis meghal, fia meggyógyul, elválí és lényegében nem történt semmi.

Ennek fejében a dús gazdag anya felajánlotta a kereskedő szanalását.

Mondani sem kell, hogy a férj most már egyáltalában

nem volt olyan skrupulózus, mint az első tárgyalás idején s miután hosszasan tanácskozott hűséges nejével,
beleegyező választ adtak az anyának.

A film ezekután gyorsan pergett.

Kiderült, hogy az anyának minden tekintetben igaza volt.

Igaza volt abban, hogy fiát meggyógyítja a szerciem s igaza lett abban is, hogy a házasság gyorsan oló mereg, még az ilyen örülettel határos szerelem számára is. A fiatalember ugyanis, miután a kereskedő szabályosan elvált feleségét egy közeli városkában anyakönyvvezető elé vitte,

hat hónap mulva már válókeresetet indított az asszony ellen.

A válóper lezajlott s a kereskedő, akinek üzletét a mama valóban szanálta s aki azóta bucurești-i lakós lett,
ismét elvette elvált feleségét.

Boldogan élnek, ha ezt az életet boldogságnak lehet nevezni. A történetet csak azért jegyeztük le, mert szükségesnek tartottuk felmenteni a pornográf-írókat a nagyközönség vádaskodása alól, hiszen nincsen olyan erkölcstelen agyvelő, amely mértéktartóbban ne gondolkodna, mint amilyen feneketlen erkölcstelenséget produkál ez a mai élet.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nem lehet elhallgatni,

hogy mennyi kellemetlenséget okoznak a repülőbelyeg-ellenőrök. Órákon keresztül akadályozzák a vállalatok tisztviselőit munkájukban, feltartják a kereskedőket az üzletekben és megbénítják a munkát a műhelyekben;

hogy gondozatlanok Aradon a parkok, ápolatlanok a járdaszéli fák. Porosak az uccák, melyeket úgy látszik csak ünnepi alkalmakkor locsoltatnak fokozott ambícióval a gazdasági hivatal előljárói;

hogy piszkos csövű szódavizes üvegek vannak forgalomban. Figyelmébe ajánljuk a közönségnek ezt a panaszát a város főorvosi hivatalának;

hogy a Jávör—Szabadkay társulatnak döntő sikere volt Timișóaran a Gül Baba szabadtéri előadásával, mely alkalommal nyolcezer ember nézte végig a valóban nagyszerűen megrendezett, kitűnő előadást;

hogy az aradvárosi moziknak a kartell felosztása óta félmillió az újabb deficitje.

Buttinger Teréz újra 2 leiért vállal gallér és kézeiő tisztítást. Elsőrangú munka. Saját gépeimmel mosok és vasalok ARAD. Consistorului-ucca 35. szám, az udvarban a kapuval szemben —o—

Pesti levél:

Az igazi Hacsek pörli az ál-Hacseket „kopirozásért“!

Ismerik Önök ugyebár a pesti uccának ezt a hórihorgas, pirosorru, frakkos, virágos, télen szalmakalapos, nyáron viszont cilindert viselő jellegzetes figuráját?

A Hacsekről beszélünk.

Itt jár közöttünk Hacsek ur, úgy siet mindig, mintha tudná, hogy nagyon várják valahol és nem szeretné soká varakoztatni embereit.

Lóbálja lyukas, cérnakeztyüs kezében a nyeszlett, fonnyadt, pár szál virágot, forgatja ujjai közt sétapálcáját és „elegáns”, világfias mozdulattal nagyokat köszönget ismerőseinek és képzelt ismerőseinek.

Ott állt ma délelőtt Hacsek ur az Andrassy ut és Nagymező ucca sarkán.

Állt. Tehát nem rohant — szokása szerint.

Mindjárt gondoltuk, hogy itt valami „baj van”. Hogy itt valami nincs rendben.

Mert Hacsek nem lőt-fut, nem rohan, hosszú collstok lábaival.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ha ácsorog, akkor valószínűleg valami sürgős és komoly dolga lehet neki.

Legnagyobb meglepetésünkre azzal fogad bennünket, hogy minket vár. Tudja, hogy naponta erre szoktunk járni.

— **Kérem szépen** — ezzel kezdi a lehorzsolt orru Hacsek ur — **a sajtó támogatására volna szükségem.**

— **Halljuk, Hacsek ur, miről van szó?**

Idegen morzsolja az elszáradt virágszálakat a kezében. Hullanak a szirmok róla. Nem sok. Ugy kapta, félig már lehullva valahol.

Megszólal felháborodottan, kipirultan:

— **Kérem, engem lekopiroztak!**

— **Tessék?** — kérdezzük ijedten.

— **Lekopiroztak!** — felel drámai monotonssággal.

— **És most kettő van magából?!**

— **Igen.**

Nem tudjuk ugyan egyelőre, hogy miről van szó, de csóváljuk a fejünket.

— **„Hallatlan, hallatlan!”**

Folytatja:

— **Kérem, én vagyok az igazi Hacsek. Ez az én valódi nevem és engem kopiroztak le a színpadon..** (Majdnem sirva): **A „Hacsek és Sajtó” Hacsekja rólam van lekopirozva! A nevem is, meg a külsőm is!..**

Lelkendezve folytatxja:

— **Nem felháborító? Ők agyonkeresik magukat — most is nagy erkölcsi és anyagi sikerrel Ardealban turnézna és nekem egy huncut vasat nem adnak!**

A hangja e pillanatban vékony, mint a cérna, vagy mint a cérnakeztyüje.

Elegáns mozdulattal megigazítja a csuklókat lógó frakkszárnyát és talált kékköténydarabból készült nyak-kendőjét.

Diadalittasan:

— **Hát én most bepöröltem őket kártértésért.**

Hitetlenül nézünk rá.

— **Igazán? És ki az ügyvédje?**

— **A Pollacsek ügyvéd ur. Ő vállalta a pert.**

— **No és mit fog csinálni Hacsek ur a pénzzel, ha megnyeri?**

— **Villát akarok venni a Svábhegyen** — feleli orrát magasra tartva és rongyos keztyűjét gavallérosan húzogatva.

Erre az elhangzott párbeszédre önkéntelenül elmosolyodunk. A „**Hacsek és Sajó**” párbeszédnek jutnak az eszünkbe. Ott kérdezősködik így Sajó a Hacsektő, hogy: „**no és mit fog csinálni a pénzzel Hacsekkám?**” Sajnos, közben kezd már gyülekezni a közönség, mint egy színházban.

Először csak egy gyékénycekkeres mészárosinas áll meg. Hátál áll, csak a vállán keresztül néz vissza felénk. Ő egy diszkrét. Meg a sarki hordár kezd felénk oldalogni, nagyokat szippantva pipájából.

Végezzünk hát gyorsan.

— **Most hol lakik, Hacsek ur?**

Rosszallóan:

— **A Vág uccában... a Népházban...**

Finomkodva:

— **Ott vagyok található minden este fél nyolckor... Ott fogadok...**

— **És reggel?**

— **Reggel? Naponta fél hatkor a Miami-ban adok elő (mellére bök), ott ugyanis örökös tag vagyok... (Büszkén):**

A Miami örökös tagja vagyok ugyanis...

— **Miből él maga tulajdonképpen?**

— **Oh, kérem, vannak sok támogatóim... Ugyebár, kérem, azért szeretném ezt a pört megnyerni, mert mégis, ugye, a Népszálló (enyhe lenézéssel) az csak a Népszálló!... Ugye kérem, hogy jön az egy saját villához a Svábhegyen?**

Ami igaz, az igaz. Ebben igaza van Hacsek barátunknak.

— **Ugye, ott mégis tud az ember sajtóteát is adni...**

Bámuljuk Hacseket. Sajtóteát akar adni, akár egy Gigli. Ez a Hacsek így közelről nem is olyan... izé... hogy is mondjuk csak: „**naiv**”, mint messziről. Hiszen teljesen

tájékozott a világ dolgairól.

— **No és miért akar maga sajtóteát adni?**

Azt feleli ravaszul:

— **Hogy megháláljam a sajtó pártfogását... ebben a svábhegyi villa-ügben.**

Miután megigérjük, hogy pártfogásba vesszük, meghajol, megemeli horpadt cilinderét, vékony, ceruzakarjával félkörben lendíti, hátrál két lépést, megfordul és távozik.

Csak néztünk a szerencsétlen flótás után, amint görnyedt hátával, beesett melleivel ment, ment, miközben lobogtak rongyos frakkjának szárnyai.

Nagyon vigyázott, hogy „**gavallérosan finom**” legyen minden mozdulata.

Látszott rajta, hogy nagyon elégedett önmagával.

Olyan fessnek képzelte magát, mintha „**divatból lépett volna ki**”.

Ezzel szemben olyan szegénynek látszott, mintha egy személtládából mászott volna elő.

— **raí** —

Akik sohasem tökéletesek

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Minden teremtmény tökéletes a maga nemében. A világrend végtelen harmóniáját csupán két élőlény zavarja meg a maga abszolút tökéletlenségével. a férj, meg a feleség. Ez a kettő lehet akármilyen, de tökéletességet még föltenni se szabad róluk.

Mert:

A FELESÉG...

Ha korán kel, ezt hallja:

— Mi az? Miért szöszmötölsz már hajnalban? Én éjfélig stoppoltam a harisnyáidat, de persze, nekem muszáj kialudni magamat! Annak a szegény lánynak azonban mégis csak kellene néha egy kis pihe-nés. De nem! Már hétre be kell fűteni a fürdőbe, ki kell takarítani az ebédlőt, be kell adni a reggelit a nagyságos urnak.

(Az utolsó két szó határozottan gunyos árnyalatu, némi lenézéssel pöttyözve.)

Ha későn kel:

— Rémes, hogy milyen kiszámíthatatlan vagy! Ha az ember arra vár, hogy te felfelkelj, mindenről lemarad. A Mari olyan későn lesz készen a hálószobával, hogy már nem ér rá a csarnokba menni. De hiszen arra való vagyok én, hogy a cseléd munkáját elvégezzem. Csak azt csodálom, hogy még meghagynak az állásodban, amilyen pontatlanul jársz be!

Ha korán jön haza:

— Én nem tudom, mit akarsz? Már reggel legyen kész az étéd?

Ha későn jön haza:

— Beleöszülök a várakozásba! Muszáj az ételnek tönkremenni, ha ilyen sokáig áll. Aztán velem nem veszekedj, ha minden odaégett.

Ha meg van elégedve az ebéddel:

— Neked akármit be lehet adni étel helyett! Nem érzed, hogy elsózta a Mari ezt a levest? A rántáscsomókafe se látod benne? De persze gyáva vagy. Inkább hallgatsz, csakhogy ne kelljen egy rossz szót se szólnod annak a tramplinak.

Ha nincs megelégedve:

— Az már igaz, neked semmi se jó. Ezután a leves után a király is megnyalná mind a tiz ujját (mert mindig úgy szokta, ha jót eszik — veti közbe a férj szerényen), de te sósnak találod és rántáscsomókra vadászol benne. Ha Mari, a háztartási alkalmazottaknak ez a Kohinoor gyémántja megunja a szekaturát és felmond, nem én leszek az oka.

Ha nem veszi észre az új ruhát:

— Persze, rajtam sohase látsz meg semmit! Bezzeg, ha az Ilonkán volna...

Ha észreveszi:

— Már ezt is szememre veted, már ez is fáj neked, ha két évben egyszer átalakítottak egy régi rongyot. A Krompewszkyné minden héten két új ruhát kap az urától, a Fészkesné meg...

Ha taxit hív:

— Nem tudom, minek kellett most taxi? De persze, flancra telik, csak a szükségesre nem! Soha életemben nem láttam ilyen smucig alakot. De kérlek, ha azt akarod, hogy a sleppes estélyi ruhámban gyalog kutyagoljak végig a sárban, én szívesen megteszem. De figyelmetlenked, hogy a vegytisztítás drágább, mint a taxi.

(És így tovább a végtelenségig.)

A FÉRJ...

Ha házias és takarékos, ezt hallja:

— Hiszen szép töled, szivecském, igazán. De ha ezt akartam volna, legénykori szakácsnőmet vettem volna feleségül. Ugy látszik, nem méltóztatnál még számolni magadnak arról a köztudomásu tenyről, hogy nem csupán evés, meg takarítás, meg nagymosás van a világon, hanem vannak az életnek egyéb örömei is.

Ha nem házias és nem takarékos:

(Hogy olyankor mit mond a férj, arról jobb nem is beszélni.)

Ha komoly és hallgatag:

— Ugy méltóztatol hatni igénytelen kedélyemre, mint egy pár kalucsni, meg egy csernyő, a hozzátartozó novemberi időjárással súlyosbitva. Kegyeskedjél talán megengedni, hogy az adott körülmények között, bár mély sajnálkozással, de házon kívül keressék egy csepp jókedvet, mert idehaza percekben belül úgy megsavanyodom, mint a te hasonlíthatatlan, híres ecetesuborkád.

Ha jókedvű és beszédes:

— Elragadóan szellemes vagy, drágám, de úgy érzem, nem vagyok méltó arra, hogy egész nap elmés csevegésedet élvezzem. Így tehát, ha megengeded, most szeretném ezt az ujságot elolvasni (hirtelen dühbe jön), azt a mindenit annak a csicsergő szájadnak!

Ha otthonülő:

— Ahgyalom, te kétségtelenül legszebb disze vagy szerény otho-

nunknak, de azért néha megfoszthatnál jelenléted varázsától. (Sőt-
ten): Vagy tán vársz valakit?

Ha szórakozni szeret:

— Nem gondolod édes cukorfalatom, hogy egy békebeli konflisó
kényelemsmökk volt hozzád képest? Színház, mozi, társaság, mind
nagyon szép dolog. De ilyen mértékben, mint ahogyan azt te élvezni
óhajtod, rövidesen végzetes lesz mind idegrendszeremre, mind pedig
házunk pénzügyi egyensúlyára.

Ha szerény:

— Gyönyörű volt ez a szürke kosztüm úgy hat-hét évvel ezelőtt.
De azóta már többször kíváncsi voltam, hogy állna neked egy másik
ruha? Fészesné bizalmasan közölte velem, hogy téged a társaság
Hlamupipőkének nevez. Ugyanakkor megkért arra, áruljam el neki,
hogy legalább éjszakára le szoktad-e vetni a ruhát? Mert vajaki azt
állította, hogy hozzád van növe.

Ha igényes:

— Édesem, engedd meg, hogy közöljem veled, a Dáriusnak ama
sokat emlegetett kincse, sajnos, nincsen birtokomban. Ennélfogva leg-
ujabb toalettszámlád kiegyenlítése, hogy úgy mondjam, technikai aka-
dályokba ütközik.

Ha szelid és béketűrő:

— Ne vedd rossz néven, angyalom, de az olajbanfőtt martirok-
nak ez a fájdalmas mosolya, mely rózsás ajkadon lebeg, kezd az ide-
geimre menni.

Ha ő is megmondja a magáét:

(A férj kiesik a szellemesen gunyos lovag magára erőltetett pó-
zából, egy nagyot és reprodukálhatóan ordít, ezután bevágja az ajtót
és elrohan a kávéházba.)

Este az asszony a sebzett őzike: könnyesen szemrehányó tekinte-
tével sóhajt fel:

— Hol is volt a fejem, mikor a menyasszonyod lettem?!

Mire a férj — már ismét a lovagi pózban, sőt ádáz gyöngédséggel:

— Attól tartok, angyalom, hogy a vállamon.

— *Végeredményben sikerült-e annyi belső harc után az ügyvédek-
nek megállapítani az ügyvédség bajait?*

A beteg Kohnhoz elmegy az orvos, megvizsgálja, aztán így szól:

— Én a beteg szeméből olvasok, barátom. A maga balszeme pél-
dával elárulja, hogy vakbélirritációja van.

— Pardon, doktor ur — feleli Kohn — először is a vakbelemet
tavaly kivették és másodszor is a balszemem üvegből van.

HÖLGYEIM!

Fodorné

ápoltassák bőrüket, mert az ápo-
latlanság korai öregedést idéz elő.
speciális kozmetikája elhanyagolt, száraz-
zsiros, pattanásos, szeplős, májfoltos bőrét tökéletesen rendbe
hozza! Arad, Str. Alexandri 3

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— Az aradiakat különösen érdekli, hogy néhai Odry Árpád lakásán az árverési hiénák pillanatok alatt szétmancangolták a lakást, amelyet egy életen keresztül féltő gonddal és szeretettel épített a nagy művész. Mindez állítólag azért történt, mert az örökösök nem tudtak megállapodni abban, hogyan asszák fel az ingóságokat egymásközt. Nem tudtak megállapodni abban, ki hány inget, gallért, nyakkendőt, ruhát, pizsamát, széket, asztalt, képet és szőnyeget vigyen haza — azon a kétszázezer pengőn felül, amit a művész testvéreire hagyott. Így tehát Odry Árpád ingei és ruhái kikerülnek az ócskapiacra. Nem a szegény színészek kapják, akiket Odry diszkréten és szinte bocsánatkérő módon, de állandóan támogatott — hanem a handlék. A handlék ugyan is fizetnek érte...

— A sibiui-nagyszebeni bank aradi fiókjának igazgatósága a rendőrségen feljelentést tett ismeretlen egyének ellen, akik az intéze: nagy üvegcégtábláját összetörték.

— Egy kitűnő kollégánk az elmúlt napokban Clujon jártában meg akarta látogatni egy vállalati igazgató barátját, de csak az ajtóig jutott el, mert azon a következő tábla fityegett: DOLGOZOM, NEM FOGADOK. Kollégánk, mielőtt eltávozott, aláírta: FOGADOK, NEM DOLGOZOL.

— Az aradi oldboyok között kinos „*családi háborúság*” tört ki az elmúlt néten. Az öreg kakasok két pártra szakadtak. Az egyik párt dr. Palágyi Jenőt, a másik párt dr. Korányi Barnát vallja vezérének. A kirobbant ellentétek belső okaira legközelebb rátérünk. Kiszivárgott hírek szerint eddig Palágyi Jenő dr., a szimpatikus orvos pártja az erősebb...

— A szintársulat egyik legutóbbi előadása közben elfogja egy ismeret főtisztviselő Inke direktort és így szól hozzá: — *Kedves direktor ur, a darab sokkal jobb lenne, ha az első felvonás nagy duettjét a másodikban énekelnék. Ugyan kérem — feleli a direktor szokott ingerült hangján — engem tanít, aki harminc éve vagyok színész? — Mondja már — hangzik az ószhaju főtisztviselő válasza — én ötven éve vagyok közönség.*

— Becsülésre, tiszteletreméltó, ritka hármas jubileumra készül Franyó Zoltán, a Timișoaran élő jeles kollégánk. Ujságírói, valamint kitűnő lapjának, a „6 órai ujságnak” jubileumát és egyidejűleg születésnapját ünnepli Franyó Zoltán, a határokon túl is befutott nagy felkészültségű műfordító, író és ujságíró. Nemcsak a Banat fővárosának, hanem egész Ardeal magyar közönségének ünnepe Franyó Zoltán hármas jubileuma. A kollégákon kívül a társadalom minden rétegéből százan és százan köszöntik jubiláló kartársunkat, a gerinces, soha nem alkuvó, harcos, széleslátókörű ujságíró típusát, aki szegénységi fogadalommal a szívében évtizedek óta szolgálja bátran és kiparirozhatatlanul a közérdeket.

— Egy timișoarai származásu közveszélyes pumpoló állandóan a bucurești-i Continental-szálló halljában ül, hogy a kibejövő ismerősöket megvágassa. Elnevezték *Hall Caponénak*.

— Néhány nappal ezelőtt egy cermeui gazdálkodó megjelent egyik előkelő és szolidagáról előnyösen ismert aradi bankban, ahol valami differenciája támadt a pénztárossal. A gazdálkodó azonban olyan éktelen botrányt rendezett, hogy a tisztviselők rendőrért küldtek. Megérkezett egy rendőr, de a hatalmas természetű gazda a hivatalos felszólításra sem hagyta el a helyiséget. Végül is még egy rendőr jött elő. *Megbilincseltek a garázda embert, akit felvittek a rendőrségre*, ahonnan kihallgatása után elbocsájtottak. Mindenesetre sajnálatos, hogy az egykor romlatlan vidéket a különböző eszmeáramlatok ennyire megmérgezték. Természetes folyománya volt ennek ez a minősíthetetlen botrány, melyhez hasonlót ez a többévtizedes bank még nem látott falai között.

— Arról értesülünk, hogy *Bodea Ioan dr.*, aradi ideg orvos költözeti szanatóriumát, melynek új otthona a pályaudvar közelében lévő Vulcu-féle ház lesz, ahol a modern ideggyógyászatnak megfelelően rendezi be szanatóriumát a közismert orvos.

— Az utóbbi időkben sok válóperről beszélnek városunkban. Hát ez így van minden nyáron, ez az évszak a válóperek szezonja. Ilyenkor elővigyázatlanabbak az emberek, kevés a jótékony sötétség. Ilyenkor derül ki minden a férjekről és ilyenkor tudódik ki minden az asszonyokról. A közönség annyira megszokta a csaláron botrányokat és magánpletykákat, hogy hiányzik, ha nem esik mindennapra valami friss anyag. BCU Cluj / Central University Library Cluj

— *Mit jelent egy koncentrációs kormány, amiről legújabbán annyit beszélnek?*

Kohn és Grün vasárnap délután a kávéházi asztalnál találkoznak és Grün megkérdi:

— Na, mi van azzal a tisztviselőddel, aki téged a legcsunyább vádakkal illetett és mindennek elnevezett?

— A farkára forrasztottam a szót.

— Hogyan?

— Bevettem az üzletbe társnak.

— *Mi tartja a sok gazdasági bajban szenvedő városi mozikban az erőt?*

Kohn elmegy az orvoshoz, mert nagyon fáj a gyomra. Az orvos alaposan megvizsgálja, aztán így szól:

— Uram, ezzel a betegséggel száz évig is élélhet.

Kohn gondolkodik egy darabig, aztán azt mondja:

— Szóval, doktor ur, akkor nem is tanácsos meggyógyulni...

— **Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha lap társaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével.**

Mi történt a Ion Creanga bélyegekkel?

Ez év május 9-ére a posta vezérigazgatósága érdekes bélyegsorozatot bocsájtott ki. Ioan Creanga, a híres elbeszélő születésének 100. évfordulója alkalmából jelentek meg ezek a bélyegek négy sorozatban: 2 leies zöld, 3 leies rózsaszín, 4 leies lila és 6 leies barna névértékben, összesen 75.000 sorozat készült.

A 2 és 4 leies bélyegek a Humulești-i házat ábrázolják. Itt született Ion Creanga, míg a 3 és 6 leies bélyegeken az író arcképe látható.

Különös eset történt a bélyegek megjelenésekor. Mintegy 10–12 napig hatalmas tömegek jelentek meg a fővárosi postahivataloknál. Valósággal közelharc folyt a bélyegekért, úgy hogy rendőröket kellett kivézenyelni a rend fenntartására; ugyanezen idő alatt a posta vezetői is meglepetéssel tapasztalták a bélyegek iránti hallatlan érdeklődést. De mi volt az oka ennek a még nem tapasztalt érdeklődésnek? Annyira kívánta megszerezni a község ezeket a bélyegeket, hogy nem számítottak az ácsorgásban eltöltött órák, vagy más okok idézték elő az érdeklődést?

Érthetetlen a Ion Creanga-sorozat iránti érdeklődés indító oka. 1934-ben 50.000 sorozat Mamaia, 1936-ban a braşovi-brassói dzsemboréről 60.000, a tengerészeti kiállítás alkalmából 50.000, a kisantant címkéből 50.000 sorozat jelent meg és egyik iránt sem érdeklődött ilyen mértékben a közönség.

Hogy jobban megérthessük a kérdést, szükséges rámutatnunk arra a tényre, hogy a romániai bélyeggyűjtők 10–15.000, a külföldi bélyeggyűjtők mintegy 30.000 sorozatot vásárolnak: a postaigazgatóság pedig tekintélyes milliókat keres az ilyen bélyegeken, amelyeket fel sem használnak a vásárlók; a postaigazgatóság csak a papírost és a nyomást fizeti meg és máris horribilis nyereségre tesz szert.

Tudvalévő, hogy a bélyegek külföldi szétosztását, illetve terjesztését romániai gyűjtők és fővárosi kereskedők végzik, akik beszerzik a szükséges bélyegmennyiséget, miután a postától fetszésszerinti mennyiséget kapnak.

Eppen ebből az alkalomból a posta igazgatósága elhatározta, hogy ezentul csak bizonyos mennyiségű bélyeg beszerzését teszi lehetővé a bélyeggyűjtőknek és bélyegkereskedőknek. Eppen a Creangu-sorozat kibocsájtása alkalmával történt, hogy befolyásos egyének felhasználva összeköttetéseiket, nagymennyiségű bélyeget vásároltak össze. Eppen emiatt nagyon sok gyűjtő, akinek nem volt protekciója, nem tudott hozzájutni a bélyegekhez.

Tanulmányteli: a spekulációra, az üzérkedésre adott alkalmat a Creanga-bélyeg; miután olyanok is összevásárolták, akik nem gyűjtöttek bélyeget, így a filatelisták és bélyegkereskedők csak nagy felárral, harmadkézből kapták meg az ujdonságot.

A posta vezérigazgatóságának arra kellene törekednie, hogy meg-

felelő mennyiségű bélyeget hozzon forgalomba, ezzel megakadályozza az üzérkedést. A postai szerveknek különben is ismernie kellene a bélyegyűjtőket és kereskedőket, azoknak igényeit a bélyegeket illetően. Nem szabad tehát lehetővé tenni, hogy a postával valamilyen módon összeköttetésben lévő emberek protekciójuk felhasználásán révén összehívásárólják a hivatásos gyűjtők elől a bélyegeket, hogy azután magas haszonnal adják el a sorozatokat.

Egy régi bélyegyűjtő.

Megnyilt Párisban a nemzetközi filatelista szövetség kongresszusa

A nemzetközi Filatelista Szövetség (Fédération Internationale de Philatelie) július 22-ikére hívta össze idei kongresszusát, illetve közgyűlését Párisba. A párisi vilákiállítás alkalmából igen sok filatelista tartózkodik a francia fővárosban, annál is inkább, mert ott bélyegszemle is van.

A nemzetközi bélyegyűjtő szerv közgyűlésén a következő ügyek szerepeltek a tárgysorozaton: 1. A francia szövetség elnökének üdvözlő beszéde. 2. A nemzetközi filatelista szövetség elnökének üdvözlő szavai. 3. Az elmúlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 4. A főtitkár jelentése. 5. Pénzügyi jelentés, az 1936. évi mérleg, az 1937. évi költségvetés és intézkedések azok ellen, akik tagdíjhátralékaikat nem fizették. 6. „Bélyegnap”. Több javaslat tárgyalása. Egyes tagállam delegátusai azt a javaslatot terjesztik elő, hogy a bélyegnapot a január 7-ikét követő első vasárnap helyett más időponthoz tartásuk meg. Más delegátusok a helyi viszonyoknak megfelelően óhajtják megváltoztatni ennek a propagandanapnak a keletét. Az összes javaslatok megegyeznek abban, hogy a bélyegnap nem lehet vasárnap és valamennyi résztvevő tartozna egyforma kivitelű propagandalevelezőlapot kibocsájtani. 7. Különféle delegációk jelentése az ifjusági filatelista megnyilvánulásairól. 8. Az osztrák megbízottak javaslata: A tanítókat filatéliailag is képezze ki és így a fiatalság már a legalacsonyabb osztályokban is bélyegyűjtői oktatásban részesülne. Az osztrákok Bécs több iskolában már végeztek ilyen kísérleteket és az erre vonatkozó statisztikai és egyéb adatokat a javaslat elhangzása után felolvassák. 9. A Nemzetközi Filatelista Szövetség elnökségének jelentése az évkönyv készítése miatt. 10. A svájci és francia delegátusok közös javaslata: Kössenek a tagállamok szövetségei megegyezést olyan értelemben, hogy a bélyegkiállítások alkalmával kiadott blokkokból juttassanak egymásnak bizonyos mennyiséget. 11. A hollandus delegáció javaslata: A N. F. Sz. vegyen részt abban a munkában, amely az eddig megjelent alkalmi bélyegek, egérszolgok és lebélyegzések felderítésének és specialitásainak megállapítása körül folyik. 12. Küzdelem a hamisítók és hamisítványok ellen. A svájci delegáció interpellációja az összes tagállamok képviselőihez, mit tettek az elmúlt évben a hamisítás leküzdésére. 13. A svájci delegátusok interpellációja a N. F. Sz. tagjai között lévő viszony bensőségesebbé tétele irányában. 14. A kiállítási szabályzatok megváltoztatása. A francia és svájci delegációk javaslata. 15. A holland delegáció javaslata, hogy ne csak a nemzetközi, hanem a nem-

zeti kiállítások alkalmával sem vehessen részt a díjazásban zsüri tag-
16. Filatelista igazolvány létesítése. A svájci defegáció javaslata. 17.
N.F.Sz. érme létesítése. Az elnökség javaslata. 18. A jövő évi tárgy-
sorozat meghatározása. 19. A következő esztendőök nemzetközi kiállítá-
sának kijelölése. 20. Különböző előre nem látott ügyek tárgyalása.

Amint látjuk, a nemzetközi szövetség a filatélia legfontosabb prob-
lémái felől és igen sok érdekes ujtásról is tárgyalt, amelyek bizo-
nyára nagy kihatással lesznek a bélyeggyűjtés további sorsára.

A könyvatos és rézmetszetű magyar bélyegek megkülönböztető jelei:

*Ezen általános ismertető jelen kívül részletes rajz- és megkülön-
böltető módja az, hogy ha 1—1 ilyen bélyeg rajzoldalra (staniol) pa-
pirost teszünk és azt körömmel erősen lesimitjük, mert akkor a litog-
rafiánál az ezüstpapír sima marad, míg a réznyomatnál a bélyegrajz
negatív képe többé-kevésbé belenyomódik az ezüstpapírba.*

*Ezen általános ismertető jelen kívüli részletes rajz- és nyomás-
beli ismertető jelek a következők:*

1. A réznyomatu bélyegek rajzának főbb konturjai, különösen pe-
dig az a három kör, amely a király fejét, az értékszámjegyet és a
„kr” betűket körülveszi, a réznyomás sajátágánál fogva szemellát-
hatóan kidomborodik, ami a könyvatos bélyegeknél nem fordul elő.

2. A könyvatos bélyegek színe feltűnően és jellegzetesen tompa
és halvány, míg a réznyomatuaké élénk és éles.

3. A könyvatos bélyegek nyomása — kivéve az elég tiszta, de
éppen olyan ritka első levonatokat — elmosódott, durva, kezdetleges,
ugy hogy rézmetszetű bélyeg mellé téve, annak hibás nyomatának
látszik.

4. A király feje a könyvatos bélyegeknél — éppen az elmosódott
nyomás következtében — nagyobbak látszik, mint a réznyomatos.

5. A király szemgolyója a rézmetszetű bélyegeknél rendszerint
élesen és tisztán kivethető, míg a könyvatosoknál az még nagyítóval
sem különböztethető meg.

6. A litográfiákon a haj, szemöldök, bajusz és szakáll bozontos,
összefogó, míg a réznyomatoknál — nagyítóval nézve — az egyes
szálak is kivethetők.

7. A könyvatosoknál a fent leirt bozontos szakáll miatt az áll
kiborotvált része kisebb, mint a réznyomatuaknál.

8. A könyvatosoknál a homlok, a nyak és a fülcimpa alatti rész
árnyékolásánál az árnyvonalak nagyítóval is alig különböztethetők meg
egymástól, míg a rézmetszetnél ezen vonások — nagyítóval nézve —
élesen láthatók.

9. A könyvatosnál a cimerpajzs, az egyes országrészek cimérének
vázlatszerű, árnyékolás nélküli rajzát mutatja tiszta fehér alapon, míg
a rézmetszetnél az egyes részletek (mint pl. a 4 pólya, a hármasha-
lom, stb.) enyhe árnyékolása tisztán kivethető és az egész pajzsnek
rendszerint halvány, gyengén színezett alaptónusa van.

10. A könyvatosnál a felső két sarokrozetta négy alsó levelének
árnyékolása durva, majdnem egymásba folyó, míg a réznyomat ezen
részének árnyékolása finom kivitelű.

11. A cimerpajzs felett álló korona alsó (lencseidomu) nyílása a litográfiánál nyitott, míg a rézmetszetenél ezen rész zárt, illetőleg teljesen színezett.

12. Az értékszámkörökben foglalt számok és betűk, valamint a király fejét magába záró kört két oldalt övező ágdiszítés árnyékolása szabad szemmel ugyszólván nem is látható, míg a réznyomásnál szabad szemmel is könnyen felismerhető.

BIRÓ MARCEL

Az európai filatelia a blokkház jegyében

A luxemburgi póstaigazgatóság több más pósta példáján okulva, elhatározta, hogy kihasználja az általános blokkházat és a diedelingeni nemzeti bélyegkiállítás alkalmával speciális blokkot ad ki.

A kiállítást június 25-ikén nyitották meg és ezalkalommal két blokk került forgalomba, az egyik 2, a másik 5 frank névértékű. A pósta mindössze 70.000 blokkot adott ki és ezt a mennyiséget a spekuláció részben már fel is szivta. A luxemburgi kereskedők egy része már jelentős felárral adja tovább a rendelkezésére álló blokkokat és ez a felár meghaladja a névérték háromszorosát.

A kiállítás alkalmával speciális bélyegeket is használt a diedelingeni póstahivatal.

110.000 blokkot osztott szét a ZEFIB-rendezősége

Belgrádból jelentik: Az országos bélyegkiállítás előkészítő bizottsága a ZEFIB blokkokat június 30-án megtartott ülésén a következőképpen osztotta szét: a szövetséghez tartozó egyesületek 37.000 darab, a jugoszláviai bélyegkereskedők 34.000 darab, külföldi kereskedők, egyesületek és szövetségek 22.000 darab. A fennmaradó 17.000 blokkot a szövetség tartalékban tartja és a szeptemberi közgyűlés határozata alapján osztja szét ezt a mennyiséget a garanciaalaphoz hozzájárult gyűjtők, illetve kereskedők között. Mivel a blokk példányszáma 150.000 darab, a különbözet (40.000 blokk) a pósta rendelkezésére áll. Eszerint kilátás van arra, hogy a gyűjtők és érdeklődők Belgrádban még hozzájuthatnak 15 dináros blokkokhoz.

Ujdonságjelentés

EURÓPA

Albánia (Shiqipter). Az albán póstaigazgatóság a tiranai mintavásár megnyitása alkalmából speciális bélyegblokkot tervez. Egyelőre még nem adtak ki erre vonatkozólag közelebbi jelentést, de az olasz és albán kereskedők már gondoskodtak arról, hogy minél több blokkhoz jussanak.

Bulgária (Bulgarie). A pósta jótékony célú sorozatot tervez, amely Mária Lujza királyi hercegnőt, Boris bolgár király leánykáját ábrázolná és tiszta jövedelmét gyermekvédelmi célokra használnák fel. A sorozat értékei 1, 2 és 4 léva.

Liechtenstein. A pósta kiadta a prof. Matthäus Schiesti (München)

által tervezett kétszinű rasztermélynyomású sorozat első értékeit:

10 Rappen,

50 Rappen

színjelentések még hiányoznak.

TENGERENTUL

Egyesült Államok (USA). A Society of Philatelic Americans idei kongresszusát augusztus 26—28-ika között Ashevilleben tartja meg. Erre az alkalomra az amerikai postaigazgatóság speciális blokkot ad ki. — Ugyancsak augusztusban lesz Virginia állam fennállásának századik évfordulója. A jubileumot alkalmi bélyeggel örökítik meg.

Panama (Republica di Panamá). A kis középamerikai köztársaság most fogja megülni az önkéntes tűzoltószövetség fennállásának századik évfordulóját. Erre az alkalomra a postaigazgatóság Londonuan 100.000 sorozatot nyomtatott. Egyes értékek: fél, 1, 5, 10, 12 Cent, légi-póstabélyegek: 5, 10, 20 Cent.

Mandzsuria (Mandsukuo) postája felemelte az illetéket, emiatt a következő bélyegeket bocsájtották ki:

2 Fen zöld

4 „ oliv

12 „ narancs.

A mandzsu posta Kinával kötött megegyezése értelmében a menyeyei birodalomba irányuló küldemények illeteke 2 és fél Fen. Ezért egy negyedik ujdonságot is megjelentettek:

2 és fél Fen lila.

Brazília (Brasil). A posta zentul új vizjeggyel ellátott papirosan adja ki bélyegeit. Az első új vizjelű érték megjelent:

600 Reis barnásnarancs.

Ön is fizessen elő a legjobb, legolcsóbb és legnívósabb magyar bélyegszaklapra. A LÉGRÁDI Dezső szerkesztésében megjelenő

BÉLYEGGYÜJTŐK LAPJA

önt mindenről tájékoztatja. Kedvezményes előfizetési ár 180 lei, amely használatlan bélyegben is beküldhető a lap kiadóhivatalának címére: Budapest, VIII., Pál-uca 6—8, I. 21. Mutatványszámot 16 lei használatlan bélyeg ellenében küldünk.

Bélyeggyűjteményt,

tömegbélyeget veszek. Ajánlatokat továbbít

az **Ország-Világ** kiadóhivatala

Pénzfelvételre — pecsétellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

— Mikor lesz vajjon vége a Vaida—Maniu ellenségeskedésnek?

A világháboru alatt Tisza István egy faluban felkeresett egy csodarabít, akitől megkérdezte:

— Rabi, maga mindent tud, mikor lesz vége a háborúnak?

— Kegyelmes ur — szólt a rabi — aki thodja, nem mondja, aki mondja, nem thodja.

— Vajjon eléggé látogatta-e Arad közönsége Inke szintársulatát?

A tanító azt magyarázza az iskolában, hogy a gyengéket támogatni kell, mert akit nem támogatnak, az elbukik.

Móricka felnyújtja az ujját, mire a tanító megkérdezi tőle, hogy mit akar?

— Csak azt akarom mondani, — hadarja Móricka — hogy az én nővéremmel ép megfordítva történt.

— Megfordítva? Hogy-hogy?

— Addig támogatták, míg el nem bukott.

Ardeal és Banat legelterjedtebb magyar napilapja a

Temesvári Hirlap

megjelenik naponta, vasárnap
kivételével, a déli órákban

Legoliosóbban vásárolhat a

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Comisio-ban

„Dacla“ kávéházmellett

Szerezzen be órát, arany- és ezüstáru

Csáky szakórás és ékszerésznél

Arad, Bdul Regele Ferdinand „Consum“ tag.

Elsőrendű saját műhely!

(Aranyat, ezüstöt magas áron vesz!)

MINT TÉLEN A LAKÁS KÁLYHA NÉLKÜL, olyan az üzlet vevő nélkül. Új vevőket ma már csak jó szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az

ORSZÁG-VILÁG „AGGE” REKLÁMOSZTÁLYA elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait.

Könyv, ujság, plakát

LOUVROU & Co.
könyvnyomdában készülnek

In „Caz de negăslre“ Oficiul postal
local este rugat a înapoia revista:
ADM. ORSZÁG-VILÁG ARAD

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 0000000

BÉLYEGZŐKET

olcsón, jól és gyorsan készíti a **STAMPA** bélyegzőgyár. Arad, Str. Eminescu No. 12.

Írógépek eladása, számológépek, tőtőtollak javi-
tása. Az ország legrégibb, legjelentősebb szaküzlete

SZEGFU

Arad, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

Hol fordíttassa okmányait?

Mitra I. Sándor-nál!

dipl. jegyző és vizsgázott törvényszéki jegyző,
htvatásos FORDÍTÓ, fordításokat eszközöl felelősség
mellett a következő nyelvekből: Román, magyar,
német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz,
latin, cseh, lengyel, holland, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája. —
Információs iroda. — Bejegyzett cég.

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal, cégek részére jutányos diazás mellett. Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.

HIVATAL: d. e. 9—1 ig, d. u. 3—7 ig.